

Per una escultura ètica

Aquest Nadal quatre *turistes catalans* (Pilar Miqela, Montserrat Rius, Cinto Santamera i Josep M. Camí) van viatjar fins a Birmània amb la intenció d'entrevistar-se amb Aung San Suu Kyi, figura emblemàtica de la lluita contra la dictadura militar birmana, i lliurar-li un exemplar del catàleg de l'exposició *Temps de sibil·les*, de l'escultor badaloní Camí, que l'any 2006 es va exhibir a Barcelona, a la Fundació Vila Casas. L'exposició era un projecte ambiciós, un espai de reflexió ètica promogut des de la creativitat artística, que era molt més que una exposició: un singular exercici de restitució moral de veus i gestos anònims de dones de tots els temps. Una taula de Soreda, del museu d'art religiós d'Atienza, feia de cicerone pels diversos *passos* d'un itinerari de recuperació i de repulsa. Utilitzant el referent mític de les sibil·les, aquestes dones misterioses dels temps antics –tan aviat temudes com venerades– que tenien el do de la profecia i el vaticini, Camí reivindicava una nova religiositat civil fonamentada en la defensa i el respecte dels drets humans i la solidaritat i l'ajut envers els més desfavorits, tant si eren individus com països, béns naturals o béns intel·lectuals. Duia a terme una actualització i reescriptura dels oracles recuperant i inscrivint algunes de les sibil·les antigues en el flux del

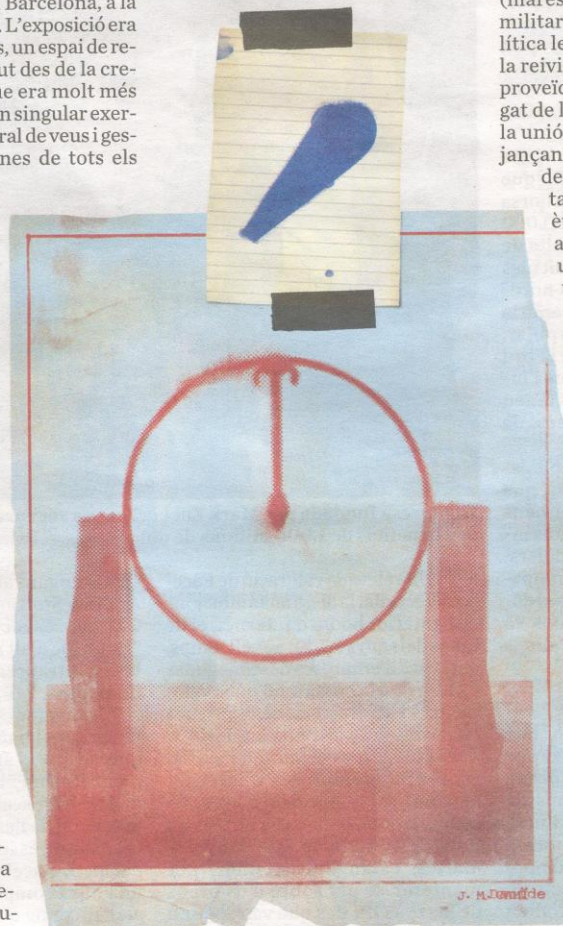
nostre temps per enllaçar-les amb dones d'avui que han fet de la seva praxi un vaticini i una predicció en positiu. El diàleg entre passat i present, com també una ferma voluntat de desmarcar-se de l'encara dominant asèpsia de les arts plàstiques respecte de preocupacions ètiques o ideològiques, assolien en la tria i el treball dels materials seleccionats una perfecta simbiosi creativa.

L'exposició donava veu i presència a la dona i al paper que ha jugat en la nostra civilització. Jo hi veia una fisonomia del reconeixement *institucional* de les dones que han guanyat el premi Nobel, una geografia política del qui i del perquè. Una d'aquestes dones, Aung San Suu Kyi, va inspirar Camí, que la va dotar de veu i li va dedicar un dels oracles de la modernitat. La peça és imponent. Un gran gong buit que volia ser un exemple contundent del segrest de la veu femenina encarnat en la trajectòria d'empresonament de *la dama del sarong*. La seva tenacitat quedava de manifest

Laura Borràs

FILÒLOGA

mostra la fragilitat, però també la mal·leabilitat, la capacitat de suportar l'acte mateix de la tortura-, resseguida amb una costura de fil vermell, era esborronadora. Representava l'estigma sagnant del continent llatinoamericà. L'obra era un homenatge a la constància i el coratge de les mares i àvies de la Plaza de Mayo argentina i la seva contumàcia reivindicativa. L'exemple de la tensió del feble (mares i àvies) contra el fort (els militars i la seva descendència política legitimada contranatura), la reivindicació de dones que, desproveïdes del que més volien (el llegat de la sang), han trobat força en la unió i han fet front a l'abús mitjançant l'obstinació metòdica i la denúncia categòrica, són veritablement tot un exemple ètic. N'hi havia molts altres. I al darrere de cada escultura, un missatge, una denúncia, un tribut.

Temps de sibil·les era un arxiu de relacions culturals (textuals, musicals, pictòriques, religioses, mítiques...), d'afinitats extrasensorials (ètiques, polítiques, morals) i de correspondències no sensibles (la pau, l'ecologia, els drets humans...) que vehiculava un discurs escultòric axiològic a mig camí de la instal·lació artística i l'ètica corporeïtzada. Tota una deontologia de l'escultura que –sis anys després– ha viatjat, en forma de llibre, des de Barcelona fins a Rangun, on aquests ciutadans catalans van poder-se entrevistar fugaçment amb una dona de fràgil aspecte però de gran força interior que amb el seu exemple ha demostrat que l'important no és el que ens passa (en el seu cas, el segrest i la mort a l'exili del seu marit sense poder-se'n acomiadar, perquè tot i que ell va desplaçar-se des de Londres, els militars no la van deixar anar a l'aeroport), sinó el que estàs disposat a fer amb el que hagi passat. L'escultura feta ètica va arribar, finalment, a casa, a les mans d'una pacífica i pacient lluitadora per la llibertat que, amb aquest gest, ha pogut veure i llegir una petita mostra de tot el que ha inspirat. El taller d'escultura BDN ho va celebrar amb un brindis col·lectiu davant de l'obra de Camí el 15 de gener. Una trobada que enguany es va voler fer ressò de les veus silenciades i va ser un brindis per la pau. Entre les més de 150 persones congregades a Badalona es van anar pronunciant desitjos: pels escultors del pensament, pels escultors de la paraula, pels escultors de la cultura, pels escultors de la justícia, pels escultors de la convivència, pels escultors de la personalitat... Jo brindo per un projecte de tanta coherència. Brindo pels que van fer el viatge i brindo també per Camí, un escultor de la consciència.

en una translació escultòrica en què el batall d'acer podia ser metàfora de l'assot militar damunt d'una dona. El no-so d'aquest gong volia marcar –*ad nequandum*– el potent ressò del gest aparentment fútil d'una veu que es va voler silenciar i que, tanmateix, des del seu arrest domiciliari va fer de tornaveu solidari per a ments, cors i consciències. Camí volia somoure consciències i ho va aconseguir situant-nos davant d'una descomunal premsa de tortura que s'abat despietadament sobre el cos del continent sud-americà. La potència imponent de la fusta i la blancor immaculada de la silueta de roba –que

L'escultor Camí va viatjar a Birmània per entregar el catàleg de la seva exposició 'Temps de sibil·les' a Aung San Suu Kyi: l'activista hi estava representada